วารสาร มจร บาฬีศึกษาพุทธโฆส ปริทรรศน์
Journal of MCU Palisueksabuddhaghosa Review
ISSN : 3057-1952 (ONLINE)

โหราศาสตร์ในพระไตรปิฎก

Astrology in the Tripitaka

พระมหาบุญรุ่ง สิริโชติ, Phra Maha Boonrung Sirichoti. Ph.D.[1]
E-mail: Rungring19@gmail.com
พระศรีสุทธิเวที (ขวัญ แดงหน่าย), Phra Sri Sutthiwethi (Khwan Daengnai)
E-mail: khwan.dae@mcu.ac.th

Received: April 22, 2026 **Revised:** July 6, 2026
Accepted: July 27, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับโหราศาสตร์ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก โดยเปรียบเทียบกับหลักวิชาโหราศาสตร์ไทยที่มีการปฏิบัติสืบทอดกันมา การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการสำรวจพระไตรปิฎกทั้งพระวินัยปิฎก พระสุตตันตปิฎก และพระอภิธรรมปิฎก เพื่อค้นหาข้อความที่เกี่ยวข้องกับการทำนาย ดูดวง และโหราศาสตร์ในรูปแบบต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่า พระพุทธเจ้าทรงมีพระดำรัสที่กล่าวถึงโหราศาสตร์ในหลายแง่มุม โดยเฉพาะในพระวินัยปิฎกและทีฆนิกาย ที่ระบุถึงการ พยากรณ์ลักษณะต่าง ๆ ที่พระภิกษุไม่ควรประกอบ อย่างไรก็ตามพระพุทธศาสนาไม่ได้ปฏิเสธ การมีอยู่ของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ แต่เน้นที่การไม่ยึดติดและการพึ่งพาตนเอง บทความนี้จะนำเสนอ การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างโหราศาสตร์ที่กล่าวถึงในพระไตรปิฎกกับโหราศาสตร์ไทยที่นิยมปฏิบัติในปัจจุบัน พร้อมทั้งชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์และความแตกต่างระหว่างความเชื่อทั้งสองระบบ

คำสำคัญ: โหราศาสตร์; พระไตรปิฎก; ความเชื่อ

Abstract

This academic article aims to study and analyze the concepts of astrology found in the Tripitaka. comparing them with Thai astrological practices that have been traditionally transmitted. This study surveys the Vinaya Pitaka. Sutta Pitaka. and Abhidhamma Pitaka to identify passages related to divination. fortune-telling. and various forms of astrology. The findings reveal that the Buddha made numerous statements regarding astrology. particularly in the Vinaya Pitaka and Digha Nikaya. which

[1] มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม

specify various forms of divination that monks should not practice. However. Buddhism does not deny the existence of natural phenomena. but rather emphasizes non–attachment and self–reliance. This article presents a comparative analysis between astrology mentioned in the Tripitaka and Thai astrology currently practiced. highlighting both the relationships and differences between these two belief systems.

Keywords: Astrology; Tripitaka; Belief

บทนำ

โหราศาสตร์เป็นศาสตร์โบราณที่มีบทบาทสำคัญในวัฒนธรรมและสังคมของมนุษย์มาตั้งแต่อดีตกาล ในสังคมไทย โหราศาสตร์ได้รับการยอมรับและปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ทั้งในรูปแบบของการดูดวง การเลือกฤกษ์ยาม การพยากรณ์อนาคต และการทำนายชะตาชีวิต ซึ่งมีรากฐานมาจากความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากพราหมณ์–ฮินดู และพระพุทธศาสนา อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงพระพุทธศาสนาที่เป็นศาสนาหลักของคนไทย คำถามที่น่าสนใจคือ พระพุทธเจ้าทรงมีพระดำรัสอย่างไรเกี่ยวกับโหราศาสตร์และการทำนาย พระไตรปิฎกซึ่งเป็นพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าได้บันทึกไว้อย่างไร และมีความสัมพันธ์กับโหราศาสตร์ไทยที่ปฏิบัติกันในปัจจุบันอย่างไร การศึกษาเรื่องนี้จึงมีความสำคัญทั้งในแง่วิชาการและการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับท่าทีของพระพุทธศาสนาต่อโหราศาสตร์

ความหมายของโหราศาสตร์

โหราศาสตร์ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Astrology มาจากภาษาลาติน และกรีก คือ Astron (ดวงดาว) กับ Logia (ความรู้)[2] รวมกันคือความรู้เกี่ยวกับดวงดาว ส่วนในภาษาไทยตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยการพยากรณ์โดยอาศัยการโคจรของดวงดาวเป็นหลัก[3]

โหราศาสตร์ เป็นศัพท์สันสกฤต แปลว่า “วิชาที่ว่าด้วยเวลา” ตามตำราพฤหัสชาตกา ของท่านฤษีวราหมิหิระ กล่าวว่า เป็นคำที่มาจากคำผสมสองคำคือ “อโห” และ “ราตรี” ซึ่งแปลว่า วันและคืน แต่ได้ตัดอักษรพยางค์แรกและพยางค์หลังออกเสีย จึงเหลือเพียงคำว่า “โหรา” มีอีกคำหนึ่งที่ใช้เรียกแทนโหราศาสตร์ คือ “โชยฺติษศาสตร์” ซึ่งแปลว่า “วิชาที่ว่าด้วยแสงสว่าง” ในภาษาอังกฤษ เรียกวิชานี้ว่า “แอสโตรโลยี่” แปลว่า “วิชาที่ว่าด้วยดวงดาว” ดังนั้น วิชาโหราศาสตร์ จึงเป็นวิชาพยากรณ์ชนิดหนึ่งซึ่ง

---

[2] Anthony Philip Stone, Hindu Astrology; Myth, **Symbols and Realities**, (India Select Book, 1981), p. 174.

[3] ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุคส์พับลิเคชั่น จำกัด, 2546), หน้า 13–14.

อาศัยเวลาและตำแหน่งของดวงดาวในท้องฟ้าเป็นสำคัญ มิได้หมายถึงการพยากรณ์ด้วยวิธีอื่น เช่น การดูลายมือ การดูไพ่ หรือ การดูด้วยวิธีนับเลขเป็นต้น อีกประการหนึ่ง โหราศาสตร์เป็นวิชาที่ต่างกับวิทยาศาสตร์ธรรมดาอยู่บ้าง เช่น วิชาคณิตศาสตร์ก็ดี วิชาเคมีก็ดี หรือวิชาชีววิทยาก็ดี เหล่านี้เป็นวิชาที่มีกฎเกณฑ์และอาศัยเหตุผลประกอบนำมาทดลอง และพิสูจน์ให้เห็นประจักษ์โดยไม่ยากนัก ส่วนโหราศาสตร์นั้น เป็นวิชาที่ค่อนข้างลึกลับ และยากแก่การพิสูจน์และทดลองโดยวิธีเช่นเดียวกันกับการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ด้วยเหตุนี้นักวิทยาศาสตร์ส่วนมากจึงยังไม่รับรองโหราศาสตร์เช่นวิทยาศาสตร์อื่น ๆ อย่างไรก็ดี โหราศาสตร์เป็นวิชาเก่าแก่ที่สุดวิชาหนึ่งซึ่งได้ศึกษากันมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบันนี้ และยังเป็นวิชาที่อยู่ในความสนใจของชนชาติต่าง ๆ ทั่วโลกไม่น้อย”[4]

อาจารย์เทพย์ สาริกบุตร ให้ความเห็นไว้ว่า คำว่า “โหราศาสตร์” รับมาจากอินเดีย เกิดจาก “โหรา” ที่มาจาก อโหราตร์ หรือ อโหรตฺต แปลว่า วัน และคืน กับ คำว่า “ศาสตร์” คือ ความรู้รวมกัน คือ ความรู้เกี่ยวกับเวลา เราสามารถกำหนดเวลาได้ด้วยการอาศัยการเคลื่อนที่ของโลก ดวงอาทิตย์และดวงจันทร์ ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่ถือกำเนิดมาบนพื้นโลก ก็มีดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาวพระเคราะห์ต่าง ๆ โคจรอยู่แล้วในระบบสุริยจักรวาลนี้ การอธิบายความเป็นมาของโหราศาสตร์ ย่อมต้องกล่าวถึงความเป็นมาของดาราศาสตร์ด้วย[5]

พระมหากษัตริย์ที่ทรงพระปรีชาอย่างมากในทางโหราศาสตร์คือ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว “ทรงเป็นนักปราชญ์เอก ควรแก่การยกย่องสรรเสริญ ทรงค้นคิดนำความก้าวหน้ามาสู่วงการโหราศาสตร์ไทยอยู่ตลอดเวลา ประจักษ์พยานที่เห็นได้ชัด คือ ทรงนำวิถี โคจรของดาวยูเรนัสมาผนวกเข้ากับสูตรคัมภีร์สุริยาตร และเรียกชื่อใหม่ว่า ดาวมฤตยู มีการนำพระเกตุมาใช้ในการคำนวณตามระบบสุริยยาตร พระองค์ได้รับการยกย่องจากนักโหราศาสตร์ ให้เป็น “พระบิดาแห่งโหราศาสตร์ไทย” พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงศึกษาโหราศาสตร์ เจนจบชำนาญ ทรงคำนวณทราบว่า ในปีมะโรง สัมฤทธิศก พ.ศ. 2411 จะเห็นสุริยุปราคาเต็มดวงในประเทศไทย ตรงกับวันอังคาร ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 10 และวิถีโคจรของพระอาทิตย์จะเห็น สุริยุปราคาเต็มดวงได้ที่ตำบลหว้ากอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งอยู่ใกล้ตำบลคลองวาฬ สุริยุปราคานั้นหามีที่จะหมดดวงไม่ ครั้นแล้วก็ปรากฏการณ์เป็นจริงไปตามวันเวลาดังกล่าวทุกประการ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงคำนวณเวลาสุริยุปราคาได้อย่างถูกต้องแม่นยำเป็นยอดเยี่ยม...” (วันที่ 18 สิงหาคม 2411 เกิดสุริยุปราคาจับหมดดวงในประเทศไทย)[6]

---

[4] พระยาบริรักษ์เวชการ, **หลักโหราศาสตร์ทั่วไป มูลฐานของโหราศาสตร์และประโยชน์ของ การศึกษาโหราศาสตร์ มรดกแห่งโหรสยาม สมาคมโหรแห่งประเทศไทย**, (กรุงเทพฯ : มิตรสยามการพิมพ์, 2535), หน้า 2.

[5] เทพย์ สาริกบุตร, **โหราศาสตร์ปริทัศน์ ภาค ๑,** (กรุงเทพฯ : เกษมบรรณกิจ, 2511), หน้า 3.

[6] สิงห์โต สุริยาอารักษ์, **โหราศาตร์ไทย,** (กรุงเทพฯ : เกษมบรรณกิจ, 2526), หน้า 6.

สรุปความหมายของโหราศาสตร์ คือ วิชาด้วย การพยากรณ์ และการทำนายโชคชะตาของบุคคล รวมไปถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเมือง ในประเทศ ในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก โดยอาศัยการโคจรของดาวพระเคราะห์ ณ เวลานั้นเป็นองค์ประกอบ

ประเภทของโหราศาสตร์ และการพยากรณ์

โหราศาสตร์แบ่งออกเป็นหลายประเภทดังนี้

1. โหราศาสตร์ชะตาบุคคล (Natal Astrology) เป็นที่รู้จักกันมากที่สุด ใช้ข้อมูลคือ วัน เดือน ปี เกิด ของ เจ้าชาตามาคำนวณหาตำแหน่งของดวงดาวในการวางดวงชาตากำเนิด วิธีพยากรณ์ แบ่งออกเป็น 2 แนว คือ

– พยากรณ์พื้นชะตาชีวิต จากตำแหน่งของดวงดาวที่สถิตในราศีตามรูปดวงชาตา คุณภาพของดาวพระเคราะห์ จะบอกให้ทราบถึงพื้นนิสัย ทัศนคติ ฐานะ แนวโน้มของการดำเนิน ชีวิต ฯลฯ มีอะไรดีที่ควรส่งเสริม หรือมีอะไรด้อยที่ควรปรับปรุง

– พยากรณ์ชาตาจร คือ การอ่านตำแหน่งของดวงดาวที่โคจรบนท้องฟ้าขณะนั้น กระทบกับพื้นดวงกำเนิดว่า เจ้าชาตาจะประสบกับเหตุการณ์อะไรบ้าง ณ เวลานั้น เหมือนการเตรียมตัวแก้ไขล่วงหน้า

2. โหราศาสตร์ชาตาบ้านเมือง (Mundane National Astrology) ใช้ วัน เวลา ปี เดือนที่สำคัญเป็นวันเกิดของเมือง เช่น กรุงเทพมหานครฯ ใช้ วันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2325 เป็นวันวางพระฤกษ์เสาหลักเมือง กรุงเทพฯ ดวงกำเนิดของเมืองหลวงจึงเป็นวันนั้น การพยากรณ์จะกล่าวถึงชาตาส่วนรวมของกลุ่มคน ทวีป สภาพของที่ตั้ง ดิน ฟ้า อากาศของประเทศ ปรากฏการณ์ ทางธรรมชาติ เช่น การเกิดอุปราคา การโคจรของดาวหาง ที่มีผลต่อประเทศชาติ

3. โหราศาสตร์การแพทย์ (Medical Astrology) กล่าวถึงดวงดาวและจักรราศี ที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับร่างกายของมนุษย์ โดยการกำหนดให้ราศีแทนอวัยวะของร่างกาย ถ้าดาวบาปพระเคราะห์ไปสถิตย่อมแสดงถึงจุดอ่อนของร่างกายอันจะก่อให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บขึ้นได้ ตำราที่น่าสนใจเกี่ยวกับโหราศาสตร์การแพทย์ของอินเดีย คือ คัมภีร์อายุรเวท แต่งโดย Dr. B.V. Raman ส่วนของตะวันตก คือ Encylopedia of psychological–Astrology by Mr.C.E.oc Carter. B.A.

4. โหราศาสตร์ธรรมชาติ หรือ อุตุนิยมโหราศาสตร์ (Natural or metheological astrology) เป็นการดูสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ลมฟ้า อากาศ โดยพิจารณาจากตำแหน่งและทัศนะสัมพันธ์ของดวงดาวในระยะนั้น เช่น การเกิดอุทกภัยขึ้นในกรุงเทพมหานครฯ ใน ปี พ.ศ. 2554

5. โหราศาสตร์การเกษตร (Agricultural Astrology) เป็นการใช้ตำแหน่งดวงดาวเพื่อช่วยในการเกษตร เช่น การกำหนดวันเพาะปลูกและเก็บเกี่ยว เป็นต้น

6. โหราศาสตร์การคลัง (Financial Astrology) เป็นวิชาที่กล่าวถึงภาวะการเงิน การเศรษฐกิจ การธนาคาร การค้า สินค้า เกี่ยวกับ แชร์ หุ้น การแลกเปลี่ยนอัตราเงินตราระหว่าง ประเทศ สามารถนำเอาวิถีการโคจรของดวงดาวมาให้สถิติที่ถูกต้องถึงภาวะการเงิน เงินฝืด เงินเฟ้อ เงินตึง เช่นในปี พ.ศ.2555 ดาว

การเงินของประเทศจะถูกรบกวนด้วยกระแสการโคจรของดาวบาปพระเคราะห์ คือ ดาวเสาร์ (7) และดาวราหู (8) ด้วยมุมที่เล็งกัน 180 องศา ดังนั้นประเทศจะมีปัญหาในเรื่องเศรษฐกิจ การคลัง

7. โหราศาสตร์การให้ฤกษ์ (Electional Astrology) จัดเป็นความสeคัญในวิชา โหราศาสตร์ไทย คำจำกัดความของฤกษ์ คือ คราวหรือเวลาที่เป็นชัยมงคล การวางดวงฤกษ์ ก็คือการผูกดวงชาตาอย่างหนึ่ง ...โหรผู้หาฤกษ์เป็นผู้กำหนดเวลาให้ตามที่พิจารณาเห็นว่า จะต้องเป็นดวงที่สร้างความเจริญมั่นคงและความพัฒนาถาวร ทั้งจะต้องไม่เป็นภัยพิบัติ หรือมีอุปทวอันตรายแก่กิจการที่ผู้ให้หาฤกษ์ประสงค์จะทำนั้น เช่น พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงวาง พระฤกษ์ฝังเสาหลักเมืองกรุงเทพฯ ไว้ใน วันที่ 23 เมษายน พุทธศักราช 2325 เวลา รุ่งแล้ว 9 บาท[7]

สรุป โหราศาสตร์ไทย เป็นความรู้ที่จัดเป็นสรรพศาสตร์ คือผู้ที่ศึกษาจะต้องมีความรู้ ในศาสตร์แขนงอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบ เช่น ความรู้ในด้านดาราศาสตร์ ภูมิศาสาตร์ คณิตศาสตร์ อุทกศาสตร์ เป็นพื้นฐาน เข้าใจในเรื่องของจักรวาลทั้งในเชิงพระพุทธศาสนา และวิทยาศาสตร์ จึงจะสามารถเข้าใจวิชาโหราศาสตร์อย่างเป็นหลักการของเหตุและผล อันจะแสดงออกมาในด้านการให้คำพยากรณ์ ผู้ที่เป็นนักศึกษาโหราศาสตร์ต้องรอบคอบในการวิเคราะห์ ต้องมีจรรยาบรรณคือต้องรับผิดชอบในคำพูดของตนเอง ทำนายไปในทิศทางที่ให้กำลังใจ ให้คำช่วยเหลือผู้ที่มาดูดวง เพราะคนที่กำลังมีความทุกข์ที่ไม่สามารถหาทางออกได้ก็จะเข้าหาหมอดูหรือนักทำนายเพื่อให้ช่วยหาทางแก้ไขปัญหา

โหราศาสตร์ในพระไตรปิฎก

ในทางพระพุทธศาสนาได้มีการพยากรณ์ ปรากฏให้เห็นในพระไตรปิฎกและอรรถกถา ไว้หลายตอน เช่น การที่พระพุทธองค์ทรงได้รับการพยากรณ์ ตั้งแต่ในสมัยที่เป็นสุเมธดาบสจากพระพุทธเจ้าทีปังกรว่าจะได้มาเป็นพระพุทธเจ้าในภัทรกัปนี้[8] และการที่พระพุทธองค์ได้รับการพยากรณ์จากเหล่าพราหมณ์ ๘ คน ภายหลังพระประสูติกาลเพียง ๕ วัน นอกจากนั้นการที่พระพุทธองค์ทรงพยากรณ์พระสุบินของพระองค์เองก่อนที่จะทรงตรัสรู้[9]

ทางพระพุทธศาสนาในวินัยปิฎก จุลลวัคค์ ขุททกวัตถุขันธกะ ว่าด้วยเรื่องเรียน และสอนดิรัจฉานวิชา ทรงห้ามภิกษุเรียน และสอนเดรัจฉานวิชา หากผู้ใดเรียนถือเป็นอาบัติทุกกฎ และทรงห้ามการเลี้ยงชีพผิดทางด้วยเดรัจฉานวิชา[10]

---

[7] ทวารัช, **โหราศาสตร์เทคนิค.** (กรุงเทพฯ :โชคชัยเทเวศร์, 2526), หน้า 56–62.

[8] พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์** , พิมพ์ครั้งที่ 14 , (กรุงเทพฯ :ธนธัชการพิมพ์, 2553), หน้า 254.

[9] องฺ.ปญฺจก. (ไทย) 22/196/214–215.

[10] ที.สี.(ไทย) 9/22/9.

ในวินัยปิฎก มหาวรรค ทรงอนุญาตให้ภิกษุเรียนปักขคนา คือการเรียนปฏิทินทางจันทรคติ เพื่อประโยชน์ในการนับวันลงอุโบสถสวดปาฏิโมกข์ เพราะวันข้างขึ้น ข้างแรม สามารถกำหนดได้จากตำแหน่งดวงจันทร์บนท้องฟ้าได้[11]

ในวินัยปิฎก จุลวรรค ทุติยภาค อารัญญกวรรค ทรงอนุญาตให้ภิกษุที่อยู่ในป่าพึงเรียนทางนักษัตรทั้งหมด หรือบางส่วนไว้ และพึงเป็นผู้ฉลาดในทิศ เพื่อที่จะได้มีความรู้ทางดาราศาสตร์ และปฏิทินบ้าง รวมถึงทิศต่าง ๆ พอจะตอบปัญหาของชาวบ้านได้เท่านั้น ไม่ได้มุ่งหวังให้เรียนเพื่อการทำนายทายทัก หรือหาฤกษ์ยาม จะเห็นได้ว่า พระพุทธองค์ไม่ทรงสนับสนุนให้เชื่อถือในคำทำนายทายทัก ตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเถรวาทนั้น ยึดถือหลักของอริยมรรคมีองค์แปดที่เป็นความจริงอันประเสริฐอันเป็นหนทางพ้นทุกข์อย่างแท้จริง[12]

ในพระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค ตอนมหาศีล ได้มีเนื้อหาที่เกี่ยวเนื่องกับการทำนายซึ่งจัดเป็นดิรัจฉานวิชาดังต่อไปนี้

ดูกรภิกษุทั้งหลาย อีกอย่างหนึ่ง เมื่อปุถุชนกล่าวชมตถาคต พึงกล่าวเช่นนี้ว่า

1. พระสมณโคดม เว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่นอย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชาเห็นปานนี้ คือ ทายอวัยวะ ทายนิมิต ทายอุปบาต ทำนายฝัน ทำนายลักษณะ ทำนายหนูกัดผ้า ทำพิธีบูชาไฟ ทำพิธีเบิกแว่นเวียนเทียน ทำพิธีซัดแกลบบูชาไฟ ทำพิธีซัดรำ บูชาไฟ ทำพิธีซัดข้าวสารบูชาไฟ ทำพิธีเติมเนยบูชาไฟ ทำพิธีเติมน้ำมันบูชาไฟ ทำพิธีเสกเป่า บูชาไฟ ทำพลีกรรมด้วยโลหิต เป็นหมอดูอวัยวะ ดูลักษณะที่บ้าน ดูลักษณะที่นา เป็นหมอปลุกเสก เป็นหมอผี เป็นหมอลงเลขยันต์คุ้มกันบ้านเรือน เป็นหมองู เป็นหมอยาพิษ เป็นหมอแมลงป่อง เป็นหมอรักษาแผลหนูกัด เป็นหมอทายเสียงนก เป็นหมอทางเสียงกา เป็นหมอทายอายุ เป็นหมอเสกกันลูกศร เป็นหมอทายเสียงสัตว์.

2. พระสมณโคดม เว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิด ด้วยติรัจฉานวิชาเห็นปานนี้ คือ ทายลักษณะแก้วมณี ทายลักษณะไม้พลอง ทายลักษณะผ้า ทายลักษณะศาตรา ทายลักษณะดาบ ทายลักษณะศร ทายลักษณะธนู ทายลักษณะอาวุธ ทายลักษณะสตรี ทายลักษณะบุรุษ ทายลักษณะกุมาร ทายลักษณะกุมารี ทายลักษณะทาส
ทายลักษณะทาสี ทายลักษณะช้าง ทายลักษณะม้า ทายลักษณะกระบือ ทายลักษณะโคอุสภะ ทายลักษณะโค ทายลักษณะแพะ ทายลักษณะแกะ ทายลักษณะไก่ ทายลักษณะนกกระทา ทายลักษณะเหี้ย ทายลักษณะตุ่น ทายลักษณะเต่า ทายลักษณะมฤค.

---

[11] วิ.ม. (ไทย) 6/187/450–451.

[12] วิ.จู. (ไทย) 9/428–429/350–352.

3. พระสมณโคดม เว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิด ด้วยติรัจฉานวิชาเห็นปานนี้ คือ ดูฤกษ์ยาตราทัพว่า พระราชาจักยกออก พระราชาจักไม่ยกออก พระราชาภายในจักยกเข้าประชิด พระราชาภายนอกจักถอย พระราชาภายนอกจักยกเข้าประชิด พระราชาภายในจักถอย พระราชาภายในจักมีชัย พระราชาภายนอกจักปราชัย พระราชาภายนอกจักมีชัย พระราชาภายในจักปราชัย พระราชาพระองค์นี้จักมีชัย พระราชาพระองค์นี้จักปราชัย เพราะเหตุนี้ ๆ.

4. พระสมณโคดม เว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิด ด้วยติรัจฉานวิชาเห็นปานนี้ คือ พยากรณ์ว่า จักมีจันทรคราส จักมีสุริยคราส จักมีนักษัตรคราส ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์จักเดินถูกทาง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์จักเดินผิดทาง ดาวนักษัตรจักเดินถูกทาง ดาวนักษัตรจักเดินผิดทาง จักมีอุกกาบาต จักมีดาวหาง จักมีแผ่นดินไหว จักมีฟ้าร้อง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักษัตรจักขึ้น ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักษัตรจักตก ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์และดาวนักษัตรจักมัวหมอง ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักษัตรจักกระจ่าง จันทรคราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ สุริยคราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ นักษัตรคราสจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์เดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์เดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดาวนักษัตรเดินถูกทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดาวนักษัตรเดินผิดทางจักมีผลเป็นอย่างนี้ มีอุกกาบาตจักมีผลเป็นอย่างนี้ มีดาวหางจักมีผลเป็นอย่างนี้ แผ่นดินไหวจักมีผลเป็นอย่างนี้ ฟ้าร้องจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักษัตรขึ้นจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักษัตรตกจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักษัตรมัวหมองจักมีผลเป็นอย่างนี้ ดวงจันทร์ดวงอาทิตย์และดาวนักษัตรกระจ่างจักมีผลเป็นอย่างนี้.

5. พระสมณโคดม เว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชาเห็นปานนี้ คือ พยากรณ์ว่า จักมีฝนดี จักมีฝนแล้ง จักมีภิกษาหาได้ง่าย จักมีภิกษาหาได้ยาก จักมีความเกษม จักมีภัย จักเกิดโรค จักมีความสำราญหาโรคมิได้ หรือนับคะแนนคำนวณ นับประมวล แต่งกาพย์ โลกายตศาสตร์

6. พระสมณโคดม เว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิด ด้วยติรัจฉานวิชาเห็นปานนี้ คือ ให้ฤกษ์อาวาหมงคล ฤกษ์วิวาหมงคล ดูฤกษ์เรียงหมอน ดูฤกษ์หย่าร้าง ดูฤกษ์เก็บทรัพย์ ดูฤกษ์จ่ายทรัพย์ ดูโชคดี ดูเคราะห์ร้าย ให้ยาผดุงครรภ์ ร่ายมนต์ให้สิ้นกระด้าง ร่ายมนต์ให้คางแข็ง ร่ายมนต์ให้มือสั่น ร่ายมนต์ไม่ให้หูได้ยินเสียง เป็นหมอทรงกระจก เป็นหมอทรงหญิงสาว เป็นหมอทรงเจ้าบวงสรวงพระอาทิตย์ บวงสรวงท้าวมหาพรหม ร่ายมนต์พ่นไฟ ทำพิธีเชิญขวัญ.

7. พระสมณโคดม เว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยติรัจฉานวิชา เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวกฉันโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้ว ยังเลี้ยงชีพโดยทางผิด ด้วยติรัจฉานวิชา

เห็นปานนี้ คือ ทำพิธีบนบาน ทำพิธีแก้บน ร่ายมนต์ขับผี สอนมนต์ป้องกันบ้านเรือน ทำกะเทยให้กลับเป็นชาย ทำชายให้กลายเป็นกะเทย ทำพิธีปลูกเรือน ทำพิธีบวงสรวงพื้นที่ พ่นน้ำมนต์ รดน้ำมนต์ ทำพิธีบูชาไฟ ปรุงยาสำรอก ปรุงยาถ่าย ปรุงยาถ่ายโทษเบื้องบน ปรุงยาถ่ายโทษเบื้องล่าง ปรุงยาแก้ปวดศีรษะ หุงน้ำมันหยอดหู ปรุงยาตา ปรุงยานัดถุ์ ปรุงยาทากัด ปรุงยาทาสมาน ป้ายยาตา ทำการผ่าตัดรักษาเด็ก ใส่ยา ชะแผล

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ข้อที่ปุถุชนกล่าวชมตถาคต จะพึงกล่าวด้วยประการใด ซึ่งมีประมาณน้อย ยังต่ำนัก เป็นเพียงศีลนั้นเท่านี้แล.[13]

การเปรียบเทียบโหราศาสตร์ไทยกับแนวคิดในพระไตรปิฎก

1. ความเหมือนและความแตกต่าง เมื่อเปรียบเทียบโหราศาสตร์ไทยกับสิ่งที่กล่าวถึงในพระไตรปิฎก พบว่ามีทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างที่น่าสนใจ

1.1 ความคล้ายคลึง รูปแบบการพยากรณ์ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกมีความสอดคล้องกับโหราศาสตร์ไทยในหลายประการ เช่น

– การดูลักษณะร่างกาย ทั้งในพระไตรปิฎกและโหราศาสตร์ไทยต่างกล่าวถึงการดูลักษณะอวัยวะ (อังคะวิชชา) เพื่อทำนายชะตาชีวิต ซึ่งในไทยเรียกว่า "สามุทริกศาสตร์" หรือการดูใบหน้า ลายมือ รูปร่าง

– การทำนายฝัน การตีความหมายของฝัน (สุปินวิชา) ที่กล่าวในพระไตรปิฎกก็ยังคงมีการปฏิบัติในสังคมไทยจนถึงปัจจุบัน โดยมีตำราทำนายฝันหลายฉบับที่สืบทอดมาแต่โบราณ

– การดูนิมิต การสังเกตนิมิตต่าง ๆ เช่น เสียงสัตว์ร้อง การบินของนก ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อพื้นบ้านไทย

– การเลือกฤกษ์ยาม การเลือกเวลามงคลในการทำกิจต่างๆ ที่กล่าวถึงในพระไตรปิฎก ยังคงเป็นที่นิยมในสังคมไทย โดยเฉพาะในโอกาสสำคัญเช่น การแต่งงาน การเริ่มงาน การสร้างบ้าน

1.2 ความแตกต่าง อย่างไรก็ตาม มีความแตกต่างที่สำคัญระหว่างการกล่าวถึงโหราศาสตร์ในพระไตร ปิฎกกับการปฏิบัติในสังคมไทย

– บริบทของการกล่าวถึง ในพระไตรปิฎก การกล่าวถึงโหราศาสตร์มักอยู่ในบริบทของการห้ามพระภิกษุประกอบอาชีพเหล่านี้ หรือเป็นการเตือนถึงการไม่ยึดติด ขณะที่ในสังคมไทย โหราศาสตร์ได้รับการยอมรับและปฏิบัติกันอย่างแพร่หลาย

– จุดประสงค์ของการใช้ พระพุทธศาสนาในพระไตรปิฎกเน้นการไม่พึ่งพาโหราศาสตร์และการพยากรณ์ แต่เน้นการพัฒนาตนเองและการรู้กฎแห่งกรรม ขณะที่โหราศาสตร์ไทยนิยมปฏิบัติมักมุ่งเน้นการแสวงหาความมั่นใจและการตัดสินใจในชีวิต

[13] ที.สี. (ไทย) 9/19–25/8–10.

– ทัศนะต่อความแน่นอนของคำทำนาย พระพุทธศาสนาสอนว่าอนาคตไม่อาจทำนายได้อย่างแน่นอน เพราะมีปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรรมที่บุคคลทำในปัจจุบัน ในขณะที่โหราศาสตร์ไทยบางกรณีอาจมองว่าชะตาชีวิตถูกกำหนดโดยดวงดาวและเวลาเกิด

2. การผสมผสานระหว่างพระพุทธศาสนากับโหราศาสตร์ในสังคมไทย

ในสังคมไทย แม้ว่าพระพุทธศาสนาจะเป็นศาสนาหลัก แต่การปฏิบัติโหราศาสตร์ก็ยังคงมีอยู่อย่างแพร่ หลาย สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างความเชื่อทางศาสนากับประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น การผสมผสานนี้เกิดขึ้นได้เนื่องจาก

– การยอมรับความหลากหลาย พระพุทธศาสนาไทยมีลักษณะเป็นมิตรและยอมรับความเชื่อท้องถิ่น ตราบใดที่ไม่ขัดกับหลักธรรมพื้นฐาน

– การปรับตัวของชาวบ้าน ประชาชนไทยได้เรียนรู้ที่จะแยกแยะระหว่างหลักธรรมคำสอนกับความเชื่อพื้นบ้าน โดยไม่ทำให้เกิดความขัดแย้งกัน

– บทบาทของพระสงฆ์ พระสงฆ์บางรูปมีความรู้ด้านโหราศาสตร์และให้คำปรึกษาแก่ญาติโยมในเรื่องการเลือกฤกษ์หรือการดูดวง แม้ว่านี่จะไม่ใช่หน้าที่หลักของพระภิกษุตามพระวินัย

3.แนวทางการปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักพระพุทธศาสนา

สำหรับชาวพุทธที่ต้องการปฏิบัติโหราศาสตร์โดยไม่ขัดกับหลักพระพุทธศาสนา สามารถทำได้โดย

– ใช้เป็นแนวทางไม่ใช่คำตัดสิน มองโหราศาสตร์เป็นเครื่องมือช่วยตัดสินใจ ไม่ใช่คำพยากรณ์ที่แน่นอนตายตัว

– ไม่ยึดติด ไม่ยึดมั่นในผลการพยากรณ์จนเกินไป และยังคงมีความเชื่อมั่นในกฎแห่งกรรม

– เน้นการพัฒนาตนเอง ใช้โหราศาสตร์เป็นเครื่องมือเสริมควบคู่ไปกับการพัฒนาจิตใจและการทำบุญกุศล

– เข้าใจหลักไตรลักษณ์ ตระหนักว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา การพยากรณ์จึงไม่อาจแน่นอนได้ เพราะทุกสิ่งเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

หลักธรรมพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์

หลักกฎแห่งกรรม

หลักกฎแห่งกรรมเป็นหลักธรรมพื้นฐานที่สำคัญของพระพุทธศาสนา ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการมองโหราศาสตร์ พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า "กมฺมุนา วตฺตติ โลโก กมฺมุนา วตฺตติ ปชา"[14] สัตว์โลก

[14] ม.ม. (บาลี) 13/707/641–649.

ย่อมเป็นไปตามกรรม หมู่สัตว์เป็นไปตามกรรม[15] กรรมคือการกระทำที่มีเจตนา และกรรมนั้นจะส่งผลต่อชีวิตของบุคคลทั้งในปัจจุบันและอนาคต

พระพุทธเจ้าตรัสว่า “บุคคลเป็นเจ้าของกรรม เป็นทายาทของกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมย่อมจำแนกสัตว์ทั้งหลายให้ต่ำและให้ประณีต”[16]

หลักกรรมนี้แสดงให้เห็นว่า ชะตาชีวิตของบุคคลขึ้นอยู่กับการกระทำของตนเอง ไม่ใช่ถูกกำหนดโดยดวงดาวหรือเวลาเกิดเพียงอย่างเดียว แม้ว่าโหราศาสตร์อาจพยากรณ์บางสิ่งบางอย่าง แต่การกระทำในปัจจุบันก็สามารถเปลี่ยนแปลงอนาคตได้

หลักไตรลักษณ์: อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

หลักไตรลักษณ์คือลักษณะของสังขารทั้งปวงที่ว่า อนิจจัง ไม่เที่ยง เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทุกขัง เป็นทุกข์ เพราะเปลี่ยนแปลง ไม่อาจบังคับให้เป็นไปตามความต้องการได้ อนัตตา ไม่ใช่ตัวตน ไม่มีอะไรที่เที่ยงแท้ถาวร หลักไตรลักษณ์นี้มีความสำคัญต่อการมองโหราศาสตร์ เพราะแสดงให้เห็นว่า เนื่องจากทุกสิ่งเป็นอนิจจัง คือเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การพยากรณ์อนาคตจึงไม่อาจแม่นยำได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะมีปัจจัยมากมายที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น การยึดติดในคำพยากรณ์จึงไม่สมควร เพราะอนาคตยังไม่เกิดขึ้นและสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามการกระทำในปัจจุบัน นอกจากนี้ การยึดมั่นว่า "ฉันมีดวงชะตาแบบนี้" ก็เป็นการยึดมั่นในอัตตา ซึ่งขัดกับหลักอนัตตา การเข้าใจว่าไม่มีตัวตนที่แท้จริงจะช่วยให้เราไม่ยึดติดกับคำพยากรณ์และเปิดใจรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชีวิต

หลักปฏิจจสมุปบาท

หลักปฏิจจสมุปบาทหรือกฎแห่งเหตุปัจจัยเป็นหลักธรรมสำคัญที่แสดงให้เห็นว่า ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นเพราะมีเหตุมีปัจจัย ไม่มีสิ่งใดเกิดขึ้นโดยบังเอิญหรือถูกกำหนดโดยพลังเหนือธรรมชาติเพียงอย่างเดียว “อิมสฺมึ สติ อิทำ โหติ อิมสฺสุปฺปาทา อิทำ อุปฺปชฺชติ อิมสฺมึ อสติ อิทำ น โหติ อิมสฺส นิโรธา อิทำ นิรุชฺฌติ”[17] แปลว่า เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้จึงไม่มี เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ[18] หลักนี้แสดงให้เห็นว่า เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตไม่ได้เกิดจากดวงดาวหรือโชคชะตาเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากปัจจัยหลายอย่างที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ กรรมในอดีต การกระทำในปัจจุบัน สภาพแวดล้อม และปัจจัยอื่น ๆ การเข้าใจหลักปฏิจจ-สมุปบาทจะทำให้เราไม่มองโหราศาสตร์เป็นสิ่งที่กำหนดชะตาชีวิตแบบตายตัว แต่เห็นว่าเป็นเพียงปัจจัยหนึ่งในหลาย ๆ ปัจจัยที่อาจมีอิทธิพลต่อชีวิต ขณะเดียวกันเราก็มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลงอนาคตด้วยการสร้างเหตุปัจจัยที่ดีในปัจจุบัน

---

[15] ม.ม. (ไทย) 13/460/582.

[16] องฺ.ปญฺจก. (ไทย) 22/57/100.

[17] สำนิ. (บาลี) 16/64/33.

[18] สำนิ. (ไทย) 16/21/37-38.

หลักอัตตาหิ อัตตโน นาโถ

อตฺตาหิ อตฺตโน นาโถ แปลว่า ตนเป็นที่พึ่งของตน เป็นหลักธรรมสำคัญที่พระพุทธเจ้าทรงเน้นย้ำในหลายโอกาส ในจักกวัตติสูตร พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ เมืองมาตุลาในแคว้นมคธ ณ ที่นั้นแล พระผู้มีพระภาคตรัสเรียกภิกษุทั้งหลาย “ดูกรภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงมีตนเป็นเกาะ มีตนเป็นที่พึ่ง อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่ง จงมีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่พึ่ง อย่ามีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่งอยู่ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็ภิกษุผู้มีตนเป็นเกาะ มีตนเป็นที่พึ่ง ไม่มีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่ง มีธรรมเป็นเกาะ มีธรรมเป็นที่พึ่ง ไม่มีสิ่งอื่นเป็นที่พึ่ง เป็นไฉน”[19] หลักธรรมข้อนี้สอนให้เรารู้จักพึ่งพาตนเอง ไม่พึ่งพาสิ่งภายนอกมากเกินไป รวมถึงการพยากรณ์และโหราศาสตร์ แม้ว่าโหราศาสตร์อาจให้คำแนะนำบางอย่าง แต่การตัดสินใจและการกระทำที่แท้จริงนั้นอยู่ที่ตัวเราเอง การพึ่งพาโหราศาสตร์มากเกินไปอาจทำให้เราสูญเสียความเชื่อมั่นในตนเองและความสามารถในการตัดสินใจ การพัฒนาปัญญาและการเจริญสติปัฏฐานจะช่วยให้เรามีสติรู้ตัวและสามารถตัดสินใจได้ดีกว่าการอาศัยคำพยากรณ์เพียงอย่างเดียว

บทบาทของโหราศาสตร์ในชีวิตประจำวันของคนไทย

ในสังคมไทยร่วมสมัย โหราศาสตร์ยังคงมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของคนไทยจำนวนมาก ทั้งในเมืองและชนบท การปฏิบัติที่พบเห็นได้ทั่วไป ได้แก่ การดูดวงชะตา หลายคนนิยมไปดูดวงเมื่อเกิดปัญหาในชีวิต หรือต้องการทราบเกี่ยวกับอนาคต โดยเฉพาะเรื่องความรัก การงาน และการเงิน การเลือกฤกษ์ การแต่งงาน การสร้างบ้าน การเปิดกิจการ หรือแม้แต่การเดินทางไกล คนไทยมักจะหาฤกษ์ยามมงคลก่อนทำ การตั้งชื่อบุตร พ่อแม่หลายคนนิยมให้หมอดูหรือพระสงฆ์ช่วยตั้งชื่อบุตรตามหลักโหราศาสตร์ การดูฮวงจุ้ย การจัดบ้านและสถานที่ทำงานตามหลักฮวงจุ้ยที่ผสมผสานกับโหราศาสตร์ไทย

ผลกระทบเชิงบวก

การปฏิบัติโหราศาสตร์มีผลดีบางประการ เช่น ให้ความมั่นใจ คำพยากรณ์ที่ดีอาจทำให้ผู้คนมีกำลังใจและความมั่นใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ช่วยตัดสินใจ ในกรณีที่ลังเลไม่แน่ใจ คำแนะนำจากโหราศาสตร์อาจเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจ เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม การปฏิบัติโหราศาสตร์เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาช้านาน ช่วยรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม

ผลกระทบเชิงลบ

การพึ่งพาโหราศาสตร์มากเกินไปอาจมีผลเสีย เช่น สูญเสียความเชื่อมั่นในตนเอง การพึ่งพาคำพยากรณ์มากเกินไปอาจทำให้ขาดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจด้วยตนเอง เสียเงินโดยเปล่าประโยชน์ บางคนใช้เงินจำนวนมากในการหาหมอดูหรือซื้อของมงคลต่าง ๆ โดยไม่ได้ผลจริง ความวิตกกังวล คำพยากรณ์ที่ไม่ดีอาจทำให้เกิดความกังวลและความกลัวมากเกินความจำเป็น การถูกหลอกลวง มีหมอดูบางคนที่ไม่ซื่อสัตย์ อาจหลอกลวงเพื่อหาประโยชน์

[19] ที.ปา. (ไทย) 11/33/50.

แนวทางสายกลางที่สมดุล

พระพุทธศาสนาสอนหลักมัชฌิมาปฏิปทาหรือทางสายกลาง การปฏิบัติโหราศาสตร์จึงควรอยู่บนพื้นฐานของความสมดุล โดยใช้โหราศาสตร์เป็นเครื่องมือช่วยเหลือ ไม่ใช่ทางออกเดียว เลือกใช้อย่างมีสติปัญญา ไม่เชื่อโดยงมงาย พัฒนาตนเองควบคู่ไปกับการใช้โหราศาสตร์ ไม่ลืมหลักกรรมและหลักพระธรรมคำสอนที่สำคัญกว่า

องค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบ

“โหราศาสตร์มิใช่ศาสตร์กำหนดชะตาชีวิต หากแต่สามารถเป็นข้อมูลเชิงเงื่อนไขที่ใช้ประกอบการดำเนินชีวิตได้ เมื่อถูกกำกับด้วยหลักกรรม ปัญญา และสติ ตามกรอบพระพุทธศาสนาเถรวาท

บทสรุป

จากการศึกษาเรื่องโหราศาสตร์ในพระไตรปิฎกและการเปรียบเทียบกับโหราศาสตร์ไทย สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

ประการที่หนึ่ง พระพุทธเจ้าทรงมีพระดำรัสเกี่ยวกับโหราศาสตร์และการทำนายไว้ในพระไตรปิฎกหลายแห่ง โดยเฉพาะในพระวินัยปิฎกและพรหมชาลสูตร ซึ่งระบุถึงการพยากรณ์และการทำนายต่างๆ ที่เรียกว่า "ติรัจฉานวิชา" หรือ "อาจิณวิชา" รูปแบบการพยากรณ์ที่กล่าวถึงในพระไตรปิฎกมีความคล้ายคลึงกับโหราศาสตร์ไทยในปัจจุบัน ทั้งการดูลักษณะร่างกาย การทำนายฝัน การดูนิมิต และการเลือกฤกษ์ยาม

ประการที่สอง ท่าทีของพระพุทธศาสนาต่อโหราศาสตร์ไม่ใช่การปฏิเสธโดยสิ้นเชิง แต่เป็นการเตือนไม่ให้ยึดติดและพึ่งพามากเกินไป พระวินัยห้ามพระภิกษุประกอบอาชีพเหล่านี้ เพราะเป็นการเลี้ยงชีพที่ไม่เหมาะสมและอาจทำให้เกิดความยึดติด แต่มิได้ห้ามคฤหัสถ์ทั่วไปที่จะใช้โหราศาสตร์ในชีวิตประจำวัน

ประการที่สาม หลักธรรมสำคัญของพระพุทธศาสนา เช่น กฎแห่งกรรม หลักไตรลักษณ์ หลักปฏิจจ–สมุปบาท และหลักอัตตาหิ อัตตโน นาโถ ล้วนชี้ให้เห็นว่า ชะตาชีวิตของมนุษย์ไม่ได้ถูกกำหนดโดยดวงดาวหรือเทพเจ้าเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับการกระทำของตนเองเป็นสำคัญ ทุกสิ่งล้วนเป็นอนิจจัง เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

ประการที่สี่ ในสังคมไทย โหราศาสตร์ได้รับการยอมรับและผสมผสานเข้ากับพระพุทธศาสนาอย่างกลมกลืน แม้ว่าจะมีความแตกต่างในบางแง่มุม แต่ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้โดยไม่ขัดแย้ง หากผู้ปฏิบัติมีความเข้าใจที่ถูกต้องและไม่ยึดติดจนเกินไป

เอกสารอ้างอิง

ทวารัช. **โหราศาสตร์เทคนิค.** กรุงเทพฯ :โชคชัยเทเวศร์. 2526.

เทพย์ สาริกบุตร. **โหราศาสตร์ปริทัศน์ ภาค ๑.** กรุงเทพฯ : เกษมบรรณกิจ. 2511.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2539.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์** . พิมพ์ครั้งที่ 14 . กรุงเทพฯ : ธนธัชการพิมพ์. 2553.

พระยาบริรักษ์เวชการ . **หลักโหราศาสตร์ทั่วไป มูลฐานของโหราศาสตร์และประโยชน์ของการศึกษาโหราศาสตร์มรดกแห่งโหรสยาม สมาคมโหรแห่งประเทศไทย** . กรุงเทพฯ : มิตรสยามการพิมพ์. 2535.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542.** กรุงเทพมหานคร : บริษัทนานมีบุคส์พับลิเคชั่น จำกัด. 2546.

สิงห์โต สุริยาอารักษ์. **โหราศาตร์ไทย.** กรุงเทพฯ : เกษมบรรณกิจ. 2526.

Anthony Philip Stone. **Hindu Astrology; Myth. Symbols and Realities.** India Select Book. 1981. p. 174.